

Regeringskansliet,
Arbetsmarknadsdepartementet

Behandling av personuppgifter vid Myndigheten för arbetsmiljökunskap (SOU 2018:45)

Datainspektionen har granskat betänkandet huvudsakligen utifrån myndighetens uppgift att arbeta för att människors grundläggande fri- och rättigheter skyddas i samband med behandling av personuppgifter. Datainspektionen lämnar följande synpunkter.

5.4 Undantag från rätten att invända mot behandling

Utredningen föreslår att rätten att göra invändningar enligt artikel 21.1 i dataskyddsförordningen inte ska gälla vid sådan behandling som är tillåten enligt lagen eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till den.

Utredningen bedömer att kraven enligt artikel 23.2 dataskyddsförordningen rörande utformningen av begränsningar av den enskildes rättigheter kan uppfyllas genom införandet av den föreslagna registerlagen och de bestämmelser som föreslås om bl.a. ändamålsbegränsning och skyddsåtgärder som syftar till att skydda de registrerades personliga integritet. Utredningen lyfter bland annat fram det faktum att myndigheten endast i begränsad utsträckning kommer att hantera personuppgifter som är direkt hänförliga till dem vars uppgifter behandlas. Den stora delen av behandling av personuppgifter grundar sig på pseudonymiserade uppgifter. Myndigheten kommer även att behandla personuppgifter som hämtas in direkt från enskilda, vilket medför att uppgifterna är direkt hänförliga till enskilda. En förutsättning för att behandling ska vara tillåten i de fallen är att den enskilde lämnar ett uttryckligt samtycke till behandlingen. Samtycket utgör inte rättslig grund för behandlingen, utan är en integritetshöjande åtgärd. Ett återkallat samtycke innebär att inga ytterligare uppgifter om den enskilde får behandlas av myndigheten. Den behandling som sker av redan insamlade uppgifter får dock enligt utredningens förslag fortsätta.

Datainspektionen anser att de anledningar som utredningen lyfter fram för att motivera en begränsning av rätten att invända mot behandling gör sig mindre starkt gällande i fråga om uppgifter som inhämtats direkt från enskilda. Behandling av dessa uppgifter utgör dessutom en högre risk i och med att de inte är pseudonymiserade. Inspektionen ifrågasätter även att de krav som följer av artikel 23.2 är uppfyllda när uppgifterna inte är kodade/avidentifierade. Mot bakgrund av detta anser Datainspektionen att i de fall enskilda återkallar sitt samtycke till behandlingen, bör de även ha rätt att invända mot behandlingen.

5.8 Känsliga personuppgifter, 5.9 Samlingar av avidentifierade/pseudonymiserade personuppgifter

Utredningen föreslår att lagen ska innehålla en bestämmelse om att personuppgifter som avslöjar etniskt ursprung eller medlemskap i fackförening samt uppgifter om hälsa får behandlas om det är nödvändigt för de ändamål som anges i lagen. Lagen ska även innehålla en upplysningsbestämmelse om att forskning som innefattar behandling av känsliga personuppgifter och vissa uppgifter om lagöverträdelser måste etikprövas enligt etikprövningslagen. Myndigheten för arbetsmiljökunskap ska för i lagen angivna ändamål få ha samlingar som innehåller personuppgifter och som behandlas automatiserat, under förutsättning att uppgifterna inte direkt kan hänföras till en person.

Utredningen bedömer att myndighetens behandling av känsliga personuppgifter är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse och att den behandling som blir tillåten med stöd av de föreslagna bestämmelserna är proportionell mot det eftersträlvade syftet samt att de föreslagna skyddsåtgärderna är tillräckliga. Som anledning för att myndigheten ska få ha samlingar av personuppgifter anges att processen att få tillgång till nödvändiga personuppgifter är mycket tids- och resurskrävande, då den omfattar både etikprövning samt inhämtande av uppgifter från statistikansvariga myndigheter.

Förslagen i betänkandet innebär en omfattande insamling och bearbetning av integritetskänsliga personuppgifter. För att den ska vara tillåten krävs att den är förenlig med kraven i 2 kap. 6 § andra stycket och 20–21 §§ regeringsformen och dataskyddsförordningen. För att uppfylla kraven enligt regeringsformen och dataskyddsförordningen i ett konkret lagstiftningsärende krävs det att det intrång som sker i den enskildes privata sfär måste vara befogat och inte större än nödvändigt. Intrånget ska mötas av integritetshöjande bestämmelser till förmån för den enskilde vars uppgifter behandlas.

Datainspektionen anser att det är lagstiftarens uppgift att specificera de skyddsåtgärder som krävs för att behandlingen ska vara tillåten. Vid bedömningen av om de nationella bestämmelserna innehåller tillräckliga skyddsåtgärder för de registrerade enligt förordningen, bör det beaktas att sådana bestämmelser ska innehålla ett mervärde i förhållande till vad som redan gäller enligt förordningen. Datainspektionen anser att vissa av de åtgärder som aktualiseras av de föreslagna bestämmelserna, såsom krav på pseudonymisering för vissa kategorier av uppgifter samt på etikprövning, utgör skyddsåtgärder som ger ett mervärde i förhållande till dataskyddsförordningen. Inspektionen vill dock lyfta fram att vissa av de skyddsåtgärder som utredningen föreslår, såsom att tillgången till personuppgifter ska begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter samt att behandlingen ska vara nödvändig för vissa utpekade ändamål, inte medför en högre skyddsnivå än vad som följer direkt av förordningen. Inspektionen efterfrågar att det i det fortsatta lagstiftningsärendet görs överväganden om behov av ytterligare skyddsåtgärder som visar att lagstiftningen är proportionell mot det eftersträvade syftet och att de registrerades grundläggande rättigheter och intressen säkerställs.

Datainspektionen noterar att det huvudsakliga skälet som anförs för att myndigheten ska få ha samlingar som innehåller personuppgifter är tidsbesparing. Inspektionen anser att lagstiftning som tillåter lagring av stora mängder personuppgifter inte kan motiveras av det faktum att andra myndigheter har en lång handläggningstid. Lagstiftningen kan då inte anses vara proportionerlig mot det legitima mål som eftersträvas. Utöver detta bör man beakta att den tidsåtgång som följer av etikprövning kommer att kvarstå. I och med att myndigheten regelbundet kommer att begära in uppgifter från statistikansvariga myndigheter kommer myndigheten kunna ta fram effektiva rutiner, som medför handläggningstiden för ansökningar om att få ta del av uppgifter kommer att förkortas betydligt. Datainspektionen ifrågasätter behovet av de aktuella uppgiftssamlingarna och avstyrker således förslaget i denna del.

Detta beslut har fattats av enhetschefen Katarina Tullstedt efter föredragning av juristen Mattias Sandström.

Katarina Tullstedt, 2018-10-10 (Det här är en elektronisk signatur)